

Notat

Orientering om nye aftaler på handicapområdet

Alternative tilbud, socialtilsyn og ægtefæller på § 108 tilbud

Den 20. januar 2025 indgik regeringen har sammen med Liberal Alliance, Konservative Folkeparti og Radikale Venstre aftale om udmøntningen af tre initiativer fra rammeaftalen på handicapområdet, som blev indgået i maj 2024: 1) Indførelse af beløbsgrænse for alternative tilbud, 2) Effektivisering af socialtilsyn og 3) Ændrede regler for at forblive på botilbud for ægtefæller til afdøde borgere med handicap.

Ad 1) Der indføres en beløbsgrænse på 10 pct., når borgere, der visiteres til et længerevarende botilbud efter § 108, benytter det frie valg og ønsker et alternativt tilbud. I dag må alternative tilbud være 20-25 pct. dyrere. Den nye beløbsgrænse på 10 pct. gælder fra lovens ikrafttræden til udgangen af 2027, hvor beløbsgrænsen bortfalder. I aftalen fremgår det, at dette skal ses i sammenhæng med en kommende ny takstmodel, som der skal indgås aftale om, inden beløbsgrænsen på 10 pct. bortfalder. Det blev oprindeligt aftalt i Økonomiaftalen 2024, at parterne var enige om at arbejde efter en formaliseret beløbsgrænse for meromkostningerne på 0 pct.

Ad 2) Med aftalen forenkles, målrettes og effektiviseres socialtilsynet, som skal være mere risikobaseret. Det fremgår, at tilsynstrykket skal lettes med 30 pct. Konkret betyder det, at kravet om et fast årligt tilsyn i alle tilbud bliver fjernet, og at socialtilsynene i stedet skal fokusere på de tilbud, hvor der er problemer. Alle tilbud skal dog have tilsynsbesøg mindst hvert tredje år, og plejefamilier skal have tilsynsbesøg mindst hvert andet år. Derudover er det besluttet at undersøge, hvordan man kan komme snyd og svigt på sociale tilbud til livs. Herunder regler om karens, økonomiske tilsyn og krav til ledere og ejere på botilbud.

Ad 3) Med aftalen får kommunen mulighed for at pålægge ægtefællen eller partneren til en afdød beboer at skulle fraflytte et § 108-tilbud med et varsel på tre måneder.

Kompensationsydelse (tidligere merudgiftsydelse)

Den 21. januar 2025 indgik regeringen sammen med Socialistisk Folkeparti, Liberal Alliance, Det Konservative Folkeparti og Radikale Venstre desuden aftale om en ny model for kompensationsydelsen (tidligere merudgiftsydelsen), som ligeledes følger op på den rammeaftale, regeringen, Liberal Alliance, Det Konservative Folkeparti og

23-01-2025

Sagsnummer I F2
2025 - 1786

Dokumentnummer i F2
7134614

Sagsnummer i eDoc
2025-0027936

Radikale Venstre indgik i maj 2024. Omlægningen af voksenmerudgiftsydelsen er omfattet af forliget bag førtidspensions- og fleksjobreformen (regeringen, Det Konservative Folkeparti, Liberal Alliance, Radikale Venstre og Socialistisk Folkeparti).

Med aftalen indføres ét fast beløb på 1.105 kr. pr. md. for alle i målgruppen med merudgifter for minimum 555 kr. pr. md. For borgere, der har udgifter, som overstiger 24.000 kr. om året svarende til 2.000 kr. pr. md., gælder, at de får dækket deres faktiske merudgifter inden for de typiske merudgiftstyper. Ydelsen omdøbes kompensationsydelsen, og børne- og voksenydelsen, som i dag er forskellige i forhold til udmåling af hjælp, gøres ensartede.

Videre proces

Det fremgår af aftalerne, at alle fire dele udmøntes i lovforslag, som sendes i høring ultimo januar 2025 med henblik på fremsættelse i Folketinget april 2025.

Aftaleteksterne er vedlagt som bilag.

Dato
20-01-2025

Aftale om udmøntning af tre initiativer i rammeaftale af 2. maj 2024 om en langsigtet og bæredygtig udvikling af handicapområdet

Regeringen (SVM) og Liberal Alliance, Det konservative Folkeparti samt Radikale Venstre, som den 2. maj 2024 har indgået *Rammeaftale om en langsigtet og bæredygtig udvikling af handicapområdet*, er enige om udmøntningen af tre af rammeaftalens initiativer:

- Initiativ 5: Indførelse af beløbsgrænse for alternative tilbud
- Initiativ 6: Effektivisering af socialtilsyn
- Initiativ 13: Ændrede regler for at forblive på botilbud for ægtefæller til afdøde borgere med handicap.

Udmøntningen har følgende overordnede indhold:

Beløbsgrænsen for alternative tilbud:

I overensstemmelse med initiativbeskrivelsen (bilag 1) er aftalepartierne enige om følgende:

For borgere med betydelig og varigt nedsat fysisk og psykisk funktionsevne, som har ret til frit valg i forbindelse med visitation til længerevarende botilbud eller visse botilbudslignende tilbud, indføres en beløbsgrænse for de alternative tilbud, som tager udgangspunkt i den forhandlede pris. Beløbsgrænsen fastsættes til 10 pct. fra lovens ikrafttræden til udgangen af 2027, hvor beløbsgrænsen bortfalder (solnedgangsklausul), herefter gælder de nuværende regler. Dette skal ses i sammenhæng med det aftalte arbejde om en ny takstmodel, som skal skabe økonomisk gennemsigtighed – også på tværs af ejerformer – styrke sammenhængen mellem kvalitet og økonomi og forbedre kommunernes udgiftsstyring. En ny takstmodel skal sikre gennemsigtighed i, hvad indsatser reelt koster og sikre sammenlignelighed på tværs af tilbud. Aftalepartierne er enige om, at partierne som led i indførelsen af en ny takstmodel vil sænke beløbsgrænsen til 0 pct., og at udgangspunktet er, at en ny takstmodel aftales, inden beløbsgrænsen på 10 pct. bortfalder.

Desuden oprettes en kontrolenhed, som i konkrete tilfælde kan kontrollere takstfastsættelsen for kommunale tilbud på socialområdet, hvor borgeren har ønsket at gøre brug af sin ret til frit at vælge et tilsvarende privat tilbud, og ønsket afvises.

Aftalepartierne er desuden enige om, at der i 2025 iværksættes en vejledningsindsats, som skal bidrage til mere retvisende takstberegninger i perioden frem mod en ny takstmodel kan træde i kraft.

Effektivisering af socialtilsyn:

I overensstemmelse med initiativbeskrivelsen (bilag 2) er aftalepartierne enige om følgende:

Der gennemføres en række ændringer af lovgivningen om socialtilsynet, som samlet set skal forenkle, målrette og effektivisere socialtilsynet og gøre det mere risikobaseret samt lette tilsynstrykket med 30 pct. Dette sker bl.a. ved at

ophæve kravet om årlige tilsynsbesøg i alle tilbud og plejefamilier, reducere antallet af parametre i kvalitetsmodellen og indføre en binær kvalitetsscore ifm. godkendelse af tilbud.

Den mere risikobaserede tilgang understøttes af en fælles risikomodel, som socialtilsynene skal udarbejde i forbindelse med de nye reglers ikrafttræden og opdatere løbende.

Desuden vil kommunernes forpligtelser til at føre et personrettet tilsyn med den enkelte borger blive understreget, ligesom det vil blive understreget, at det personrettede tilsyn har til formål at sikre, at den hjælp, der er truffet afgørelse om at yde, fortsat opfylder sit formål, og at det medfører, at kommunalbestyrelsen løbende skal følge de enkelte sager for at sikre sig dette. Derudover vil handlekommunens pligt til aktivt at underrette socialtilsynet om evt. bekymrende forhold i tilbuddet, som viser sig ifm. det personrettede tilsyn, blive præciseret.

Aftalepartierne er desuden enige om følgende:

- At der igangsættes et arbejde, der skal
 - undersøge mulige regelændringer, der kan dæmme op for snyd og svigt på sociale tilbud herunder, hvordan eksisterende regler om karens, økonomisk tilsyn og krav til faglige, økonomiske og organisatoriske kompetencer hos ledere og ejere kan skærpes.
 - undersøge mulige initiativer i forhold til regulering af anvendelsen af ikke-godkendte tilbud.

Arbejdet gennemføres sideløbende med fremsættelse og folketingsbehandling af lovforslag om effektivisering af socialtilsynet. Hvis der identificeres initiativer, som kræver lovgivning, fremlægges disse for og drøftes med aftalepartierne med henblik på fremsættelse i en særskilt lovproces snarest muligt i folketingssamlingen 2025-26. Det er en forudsætning for evt. initiativer, at de er udgiftsneutrale eller kun i begrænset omfang får betydning for besparelspotentialet for socialtilsynene.

Arbejdet gennemføres i dialog med relevante organisationer.

- At der i 2025 afsættes 2,5 mio. kr. til opkvalificering af tilsynskonsulenter, som understøtter, at socialtilsynene fremover først og fremmest skal fokusere deres indsats på tilbud og plejefamilier, hvor der er problemer med kvaliteten.
- At kravet om årlige tilsynsbesøg for plejefamilier erstattes af et krav om tilsynsbesøg mindst hvert andet år. Forslaget betyder, at det forventede besparelspotentiale reduceres. Derfor reduceres reduktionen af den foreslåede udgiftsramme for socialtilsynene med 20 mio. kr.
- At der i socialtilsynsloven fastsættes en frist på 5 arbejdsdage for, hvornår socialtilsynet skal have behandlet en henvendelse til whistleblowerordningen. Socialtilsynet vil med en mere risikobaseret tilgang fortsat have pligt til løbende at reagere og iværksætte tilsynsmæssige handlinger, hvis der på baggrund af specifikke hændelser eller bekymrende oplysninger, f.eks. henvendelser til whistleblowerordningen, bliver vurderet at være en eller flere risikofaktorer til stede, som erfaringsmæssigt vil medføre en risiko for kvalitetsmangler.
- At der udarbejdes en vejledning om socialtilsynets økonomiske tilsyn inden udgangen af 2025.

- At aftalekredsen vil følge implementeringen løbende og vil drøfte denne med Sammen om Handicap.
- At de besparelser, kommunerne opnår på initiativet, kan kommunerne selv råde over.

Ændrede regler for at forblive på botilbud for ægtefæller til afdøde borgere med handicap:

I overensstemmelse med initiativbeskrivelsen (bilag 3) er aftalepartierne enige om følgende:

Der indføres en mulighed for kommunen til at sætte en tidsgrænse på tre måneder i forhold til retten for en efterlevende ægtefælle, samlever eller registreret partner til en afdød borger med handicap til at forblive i et længerevarende botilbud efter § 108 i serviceloven.

Lovgivning

Aftalepartierne er enige om, at de tre initiativbeskrivelser udmøntes i tre lovforslag, som sendes i høring ultimo januar 2025 med henblik på fremsættelse i april 2025.

Aftalepartierne bag rammeaftalen vil i foråret 2025 drøfte initiativet i rammeaftalen om specialeplanlægning på den højt specialiserede del af handicapområdet med henblik på, at der indgås aftale herom før sommerferien 2025. Aftalepartierne bag rammeaftalen vil i efteråret 2025 drøfte handicappolitisk handlingsplan og hjælpemidler. Lovforslag fremsættes i Folketingssamlingen 2025-26. Aftalepartierne noterer sig, at der er nedsat arbejdsgrupper med de relevante organisationer om henholdsvis handicappolitisk handlingsplan og hjælpemidler. Det er en forudsætning for indgåelse af aftale om specialeplanlægning, at relevante organisationer ligeledes inddrages i udarbejdelsen af forslaget om specialeplanlægning på den højt specialiserede del af handicapområdet.

1. Indførelse af beløbsgrænse for alternative tilbud

20. januar 2025

Initiativ

Der indføres en beløbsgrænse på 10 pct. for meromkostninger for borgerens valg af alternative botilbud. Beløbsgrænsen på 10 pct. indføres fra lovens ikrafttræden til udgangen af 2027, hvor beløbsgrænsen bortfalder (solnedgangsklausul). Herefter gælder de nuværende regler. Aftalepartierne er enige om, at der parallelt oprettes en kontrolenhed, som i konkrete tilfælde kan kontrollere takstfastsættelsen for kommunale tilbud på socialområdet, hvor borgeren har ønsket at gøre brug af sin ret til frit at vælge et tilsvarende privat tilbud, og ønsket afvises, jf. bilag 1a.

Aftalepartierne er enige om, at partierne som led i indførelsen af en ny takstmodel vil sænke beløbsgrænsen til 0 pct., og at udgangspunktet er, at en ny takstmodel aftales, inden beløbsgrænsen på 10 pct. bortfalder. Dette skal ses i sammenhæng med det aftalte arbejde om en ny takstmodel, som skal skabe økonomisk gennemsigtighed – også på tværs af ejerformer – styrke sammenhængen mellem kvalitet og økonomi og forbedre kommunernes udgiftsstyring. En ny takstmodel skal sikre gennemsigtighed i, hvad indsatser reelt koster og sikre sammenlignelighed på tværs af tilbud.

Baggrund

Når kommunerne visiterer borgere med nedsat funktionsevne til længerevarende ophold i botilbud (servicelovens § 108) eller visse botilbudslignende tilbud (omfattet af frit valg efter almenboliglovens § 58 a), har borgeren ret til frit at vælge et tilsvarende tilbud i en anden kommune, herunder med en anden driftsherre. Borgeren har dog ikke frit valg til at vælge et hvilket som helst andet tilbud - borgeren har således ikke ret til at vælge et tilbud, hvor indsatsen er mere omfattende end, hvad der er nødvendigt for at imødekomme borgerens behov, og som der er truffet afgørelse om at visiterer borgeren til.

Hertil kommer, at tilbuddet, som borgeren vælger, ifølge Ankestyrelsens praksis ikke må være ”væsentligt dyrere”. I konkrete afgørelser er det forekommet, at Ankestyrelsen har accepteret borgerens valg af alternativt tilbud, som var op til 20-25 pct. dyrere.

Ekspertudvalget har påpeget, at Ankestyrelsens praksis udgør en styringsmæssig udfordring for kommunerne, da borgeren frit kan vælge et dyrere tilbud end det, kommunen har visiteret til.

Prisen for en borgers ophold i et botilbud fastlægges efter forhandling mellem kommunen og botilbuddet om den konkrete borgers ophold. Forhandlingerne kan tage udgangspunkt i den vejledende takst, som botilbuddet skal fastsætte på baggrund af de gennemsnitlige langsigtede omkostninger ved drift af tilbuddet. Den vejledende takst kan således fungere som prisindikation.

Initiativet indebærer, at det frie valg for borgere med betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne fremadrettet kun omfatter tilbud, hvor udgiften for kommunen ikke er mere end 10 pct. dyrere sammenlignet med det af kommunen visiterede tilbud. Det frie valg af alternativt botilbudslignende tilbud efter almenboligloven efter gældende regler gælder for både ældre og personer med handicap. Indførelsen af en beløbsgrænse på 10 pct. vil dog alene vedrøre målgruppen af personer med betydeligt og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne.

Indhold

Beløbsgrænsen på 10 pct. fastsættes med udgangspunkt i den pris som kommunen har forhandlet med et botilbud om opholdet for en given borger. Det betyder konkret, at når en borger med betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne ønsker et konkret alternativt tilbud¹, skal kommunen imødekomme det, hvis det pågældende alternative tilbud kan levere til samme pris eller op til 10 pct. dyrere end det tilbud, som kommunen har visiteret borgeren til, og det i øvrigt er egnet til at tilgodese borgernes behov. Såfremt den pris, kommunen kan forhandle for borgerens ophold i det tilbud, som borgeren ønsker, er mere end 10 pct. højere end det oprindelige visiterede tilbud, er det muligt for kommunen at afvise borgerens anmodning.

Borgeren vil fortsat kunne vælge et alternativt tilbud, hvis det valgte tilbud opfylder borgerens behov og i øvrigt prismæssigt ikke adskiller sig med mere end 10 pct. fra det, som kommunen først har visiteret til. Initiativet understøtter kommunernes mulighed for økonomistyring og giver kommunerne vished for, at den pris, kommunen skal betale for et alternativt tilbud, ikke overstiger prisen for det, kommunen oprindeligt har visiteret borgeren til med mere end 10 pct.

For at understøtte korrekt takstberegning vil der som led i udmøntningen af initiativet blive igangsat en øget vejledningsindsats i form af en håndbog. Håndbogen skal illustrere reglerne for takstfastsættelse med udgangspunkt i praksis. Dette skal være et supplement til en retlige vejledning, som Social- og Boligministeriet udarbejder. Vejledningen skal klart og tydeligt guide både offentlige og private leverandører af tilbud til, hvordan lovgivningen om beregning af takster skal forstås.

Tilsammen vurderes vejledning og håndbog at kunne bidrage til mere retvisende takstberegninger, bl.a. ved at adressere de tvivlsspørgsmål, der i dag kan opstå, og som kan medføre fejl i takstfastsættelsen. Relevante erhvervsorganisationer og KL inddrages i arbejdet på socialområdet med udarbejdelse af en håndbog mhp. i videst mulige omfang at adressere de udfordringer, der påpeges i den nuværende praksis.

Videre proces

Der fremsættes lovforslag i april 2025 mhp. ikrafttrædelse 1. juli 2025.

¹ I henhold til borgerens ret til frit valg efter servicelovens § 108, stk. 2, eller almenboliglovens § 58 a, stk. 1.

Bilag 1a. Kontrol af takstfastsættelsen på socialområdet

For at bidrage til mere korrekt takstfastsættelse på socialområdet skal en uafhængig kontrolenhed kunne kontrollere takstfastsættelsen for kommunale tilbud på socialområdet, hvor borgeren har ret til frit at vælge et tilsvarende tilbud.

Baggrund

Som led i *Ældreaftalen* er det aftalt at oprette en uafhængig kontrolenhed under Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen (KFST), der skal understøtte korrekt beregning af kommunalt fastsatte afregningspriser for private leverandører på ældreområdet.

Uafhængig kontrolenhed

Korrekt takstfastsættelse er en forudsætning for mulighederne for at kunne sammenligne taksterne på tværs og understøtte en fair og lige konkurrence på tværs af offentlige og private tilbud på markedet. En øget vejledningsindsats, herunder en praksisrettet håndbog vurderes at kunne bidrage til mere retvisende takstberegninger, bl.a. ved at adressere de tvivlsspørgsmål, der i dag kan opstå.

Det kan dog ikke udelukkes, at der i konkrete sager vil være visse udfordringer med korrekte takstberegninger. Den uafhængige kontrolenhed under KFST får derfor bemyndigelse til at kunne kontrollere takstfastsættelsen for kommunale tilbud på socialområdet, hvor borgeren har ret til frit at vælge et tilsvarende tilbud. Formålet med kontrolenheden er at understøtte lige konkurrencevilkår mellem kommunale og private leverandører af botilbud og understøtte mere korrekt takstfastsættelse. En korrekt takstfastsættelse vurderes at bidrage til et mere korrekt grundlag for forhandlingen om pris mellem kommune og privat botilbud. Tiltaget vil være et supplement til de øvrige initiativer, der iværksættes med henblik på at øge vejledningsindsatsen.

Enheden skal kontrollere, om der ved fastsættelse af takster for kommunale tilbud og visse kommunale botilbudslignende tilbud (omfattet af frit valg efter almenboligloven) er anvendt de samlede langsigtede gennemsnitsindtægter og -omkostninger ved drift af tilbuddet, og om takstfastsættelsen lever op til lovgivning på området. I praksis kan enheden tage stilling til, om kommunale tilbud har medregnet alle relevante omkostningsposter.

Med tiltaget kan private tilbud få mulighed for at anmode enheden om at kontrollere konkrete kommunale tilbuds takstfastsættelse, såfremt det vurderes, at der er en udfordring på det konkrete tilbud. Dette dog alene i konkrete tilfælde, hvor en borger har udtrykt ønske om at benytte det frie valg til det pågældende tilbud. Kontrolenheden vil også af egen drift kunne iværksætte en undersøgelse af et kommunalt tilbuds takstfastsættelse. Det er alene enheden, der kan beslutte at tage sager op. Kontrolenheden kan udstede påbud over for kommunale tilbud, der har fastsat en takst, som er lavere end den takst, som skulle være anvendt efter de gældende regler på området.

2. Effektivisering af socialtilsynet

20. januar 2025

Initiativ

Der gennemføres en række ændringer af lovgivningen om socialtilsynet, som samlet set skal forenkle, målrette og effektivisere socialtilsynet og gøre det mere risikobaseret samt lette tilsynstrykket.

Baggrund

Det er i rammeaftalen for en langsigtet og bæredygtig udvikling af handicapområdet aftalt, at der skal skabes et mere effektivt og mere risikobaseret socialtilsyn. Dette indgår også i aftalen om kommunernes økonomi for 2025, hvor der desuden er aftalt en reduktion af tilsynstrykket med 30 pct.

Initiativet skal bidrage til at nedbringe de administrative udgifter i kommuner og regioner, ligesom det skal lette ressourceforbruget i forbindelse med tilsyn hos de sociale tilbud. Hertil skal initiativet yderligere målrette tilsynstrykket mod sociale tilbud med risikofaktorer.

Funktionen som socialtilsyn er siden 2014 blevet varetaget af fem kommuner, Hjørring, Silkeborg, Faaborg-Midtfyn, Holbæk og Frederiksberg Kommune. Opgaven indebærer, at de fem kommuner har ansvaret for at godkende og føre driftsorienteret tilsyn med størstedelen af tilbud efter serviceloven, alkoholbehandlingssteder efter sundhedsloven og plejefamilier efter barnets lov.

Kommunerne havde i 2022 udgifter til socialtilsynene for ca. 269 mio. kr. (25-pl), der i 2022 tilsammen aflagde 4.870 tilsynsbesøg hos de sociale tilbud og 7.686 tilsynsbesøg i plejefamilier. Det er det største tilsyn på det kommunale område. Socialtilsynene er ikke underlagt instruktionsbeføjelser fra statslige myndigheder. Socialtilsynene er dog underlagt en række statslige regler, fx krav om årlige besøg mv., der er med til at normere og fastsætte et minimumsniveau for tilsynstrykket og dermed indirekte de kommunale udgifter m.v. I dag medfører 2 pct. af socialtilsynenes tilsynsbesøg reaktioner.

Indhold

Der iværksættes følgende konkrete initiativer, som kan opfylde og understøtte formålet om lettelse af tilsynstrykket og et mere effektivt og risikobaseret tilsyn og dermed sikre, at socialtilsynene bruger deres ressourcer mest konstruktivt, og at der frigives ressourcer både i socialtilsynene og i tilbuddene.

- Krav om årligt tilsynsbesøg i alle tilbud og plejefamilier ophæves. I stedet tilrettelægger socialtilsynet tilsynsbesøgene efter en risikobaseret tilgang. Risikomodellen i dag udbygges med en angivelse af, hvilke risikofaktorer, der kan indgå i risikovurderingen. Modellen udvikles løbende, så den baseres på aktuel viden om risiko.
- Tilbud, der ikke får besøg ud fra en risikobaseret tilgang, skal have besøg hvert 3. år. Dog skal plejefamilier have tilsynsbesøg mindst hvert andet år.
- Tilsynsbesøg skal som udgangspunkt være uanmeldte. Anmeldte besøg skal anmeldes med max 4 uger.

- Kvalitetsmodellen skæres ned fra i dag 7 temaer til 5 temaer med i alt 9 kvalitetskriterier. Indikatorerne fjernes fra modellen, så tilbuddene fremover skal vurderes på de 9 kriterier frem for op til 32 indikatorer i dag. Den reviderede kvalitetsmodel sikrer, at tilbud ikke vurderes på kvalitetsparametre, der ikke er relevante for dem.
Kvaliteten måles fremover i en binær score (opfyldt/ikke-opfyldt). ○

Kvalitetsmodellen for plejefamilier ændres tilsvarende.

Kvalitetsmodellen vil fortsat være centralt fastsat og en pligt for socialtilsynene at anvende.

- Det præciseres i loven, at
 - tilsynsrapporter skal skrives operativt for tilbuddene, og
 - at det skal fremgå tydeligt, hvornår der er tale om forhold, som har betydning for, om tilbuddet kan opretholde sin godkendelse.
- Udpegning af socialtilsynskommuner og specialistfunktioner foretages fremover af ministeren efter bemyndigelse i loven.
- For at understøtte et mere risikobaseret tilsyn styrkes whistleblowerordningen med udbredelse af informationsmateriale og ved, at socialtilsynet får mulighed for at oplyse, at deres tilsyn er affødt af et whistleblow.
- Det afsøges, om det økonomiske tilsyn kan forenkles, og det foreslås i den forbindelse, at fjerne bestemmelsen om, at private tilbud inden iværksættelsen af større vedligeholdelsesarbejder og forbedringer af tilbuddets fysiske rammer skal forelægge disse til socialtilsynets godkendelse. Det vurderes, at hensynet bag bestemmelsen allerede kan varetages ifm socialtilsynets godkendelse af tilbuddenes budgetter og ved revisors påtegning af de private tilbuds regnskaber.
- Der fastsættes en fælles udgiftsramme for socialtilsynene, inden for hvilken socialtilsynene kan opkræve finansiering hos tilbud og kommuner. Udgiftsrammen reducerer de nuværende udgifter med 30 pct. Reduktionen af udgiftsrammen bliver reduceret med 20 mio. kr. som følge af besøg hos plejefamilier hvert 2. år. Hvis socialtilsynet i ekstraordinære tilfælde er nødt til at overskride udgiftsrammen, f.eks. fordi der i slutningen af året sker en uforudsigelig hændelse, der genererer et markant ressourcetræk i det enkelte tilsyn og som ikke kunne være håndteret af god planlægning mv., og såfremt en eller flere kommuner finder overskridelsen af rammen problematisk, får kommunerne ret til at kræve en redegørelse for årsagen til overskridelsen samt angivelse af, hvordan fremadrettede overskridelser vil blive forsøgt undgået.
- I lyset af den nye tilsynsmodel med en mere risikobaseret tilgang og f.eks. en binær kvalitetsscore præciseres socialtilsynets dialogforpligtelse, så der på den ene side sikres fortsat dialog mellem tilbud/plejefamilier og tilsyn om kvaliteten, men så dialogforpligtelsen på den anden side ikke stiller sig i vejen for, at socialtilsynet kan træffe de nødvendige afgørelser om sanktioner eller om bortfald af godkendelse.
- For at understøtte et mere risikobaseret tilsyn præciseres kommunerne pligt til at føre et personrettet tilsyn efter serviceloven og barnets lov og til at underrette socialtilsynet, hvis det personrettede tilsyn, bliver opmærksom på bekymrende forhold i et tilbud.
- For at sikre ensartethed og kvalitet i socialtilsynenes opgaveløsning, præciseres det i loven, at socialtilsynene har ansvar for at koordinere deres praksis og sikre ensartethed på tværs.
- Der fastsættes en frist på 5 arbejdsdage for hvornår socialtilsynet skal have behandlet en henvendelse til whistleblowerordningen. Socialtilsynet skal inden for denne frist have vurderet, om det f.eks. er oplysninger, der skal reageres på straks, om det er oplysninger, der allerede har i forvejen, eller om det er oplysninger, der skal videresendes til anden myndighed. Socialtilsynet vil med en mere risikobaseret tilgang fortsat have pligt til løbende at reagere og

iværksætte tilsynsmæssige handlinger, hvis der på baggrund af specifikke hændelser eller bekymrende oplysninger, f.eks. henvendelser til whistleblowerordningen, bliver vurderet at være en eller flere risikofaktorer til stede, som erfaringsmæssigt vil medføre en risiko for kvalitetsmangler.

Videre proces

Der fremsættes lovforslag i april 2025 med henblik på ikrafttræden 1. januar 2026.

Derudover igangsættes følgende initiativer:

- Der igangsættes et arbejde, der skal
 - undersøge mulige regelændringer, der kan dæmme op for snyd og svigt på sociale tilbud herunder, hvordan eksisterende regler om karens, økonomisk tilsyn og krav til faglige, økonomiske og organisatoriske kompetencer hos ledere og ejere kan skærpes.
 - undersøge mulige initiativer i forhold til regulering af anvendelsen af ikke-godkendte tilbud.

Arbejdet gennemføres sideløbende med fremsættelse og folketingsbehandling af lovforslag om effektivisering af socialtilsynet. Hvis der identificeres initiativer, som kræver lovgivning, fremlægges disse for og drøftes med aftalepartierne med henblik på fremsættelse i en særskilt lovproces snarest muligt i folketingssamlingen 2025-26. Det er en forudsætning for evt. initiativer, at de er udgiftsneutrale eller kun i begrænset omfang får betydning for besparelspotentialet for socialtilsynene.

Arbejdet gennemføres i dialog med relevante organisationer.

- Der afsættes i 2025 2,5 mio. kr. til opkvalificering af tilsynskonsulenter, som understøtter, at socialtilsynene fremover først og fremmest skal fokusere deres indsats på tilbud og plejefamilier, hvor der er problemer med kvaliteten.
- Der udarbejdes en vejledning om socialtilsynets økonomiske tilsyn inden udgangen af 2025.
- Aftalekredsen vil følge implementeringen løbende og vil drøfte denne med Sammen om Handicap.

20. januar 2025

3. Tidsgrænse for retten til at en efterlevende ægtefælle, samlever eller registreret partner til en afdød borger med handicap kan forblive i et længerevarende botilbud

Initiativ

Der indføres en mulighed i kommunerne for at sætte en tidsgrænse på tre måneder i forhold til retten for en efterlevende ægtefælle, samlever eller registreret partner til en afdød borger med handicap til at forblive i et længerevarende botilbud.

Baggrund

Det er aftalt i rammeaftale om en langsigtet og bæredygtig udvikling af handicapområdet af 2. maj 2024 og i aftale om kommunernes økonomi for 2025 (ØA25), at der indføres en tidsgrænse på tre måneder i forhold til retten for en ægtefælle, samlever eller registreret partner til en afdød borger med handicap til at forblive i et længerevarende botilbud.

Botilbud efter § 108 i serviceloven er et tilbud om længerevarende ophold til personer, som på grund af betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktions-evne har behov for omfattende hjælp til almindelige, daglige funktioner eller pleje, omsorg eller behandling, og som ikke kan få dækket behovene på anden vis, jf. § 108, stk. 1. Det er i udgangspunktet ikke muligt at udvisitere borgere i § 108-tilbud uden samtykke, medmindre botilbuddet nedlægges eller reorganiseres, eller hvis betingelserne for optagelse i særlige botilbud uden samtykke, jf. serviceloven §§ 129 eller 129 a, er opfyldt. Det følger af lovens § 108, stk. 3, at hvis en person ønsker, at en ægtefælle, samlever eller registreret partner fortsat skal indgå i husstanden, skal det tilbud, der gives efter stk. 1, være egnet til to personer. Hvis borge-ren, der er visiteret til § 108-botilbuddet, dør, har den efterlevende ægtefælle, sam-lever eller registrerede partner ret til at blive boende i botilbuddet, jf. servicelovens § 108, stk. 3, 3. pkt. En borger, som visiteres til et længerevarende botilbud efter servicelovens § 108 har under visse betingelser ret til frit valg af et tilsvarende til-bud i en anden kommune. Retten til frit valg omfatter ret til, at ens ægtefælle, sam-lever eller registrerede partner fortsat kan indgå i husstanden.

Det skønnes med betydelig usikkerhed, at det drejer sig om under fem personer årligt, der bliver efterlevende ægtefælle, samlever eller registreret partner på botilbud. Det er vanskeligt at vurdere, hvor længe en evt. efterlevende ægtefælle, regi-streret partner eller samlevende i dag bliver boende i botilbuddet efter partnerens død.

Indhold

Den tidsubegrænsede ret til at forblive i botilbuddet for ægtefællen, samleveren el-ler den registrerede partner til en afdød borger med handicap, ændres til en be-stemmelse om, at kommunen kan pålægge ægtefællen, samleveren eller den regi-strerede partner til en afdød borger med handicap at fraflytte § 108-botilbuddet med et varsel på tre måneder.

En tidsmæssig afgrænsning på tre måneder vurderes at udgøre et rimeligt varsel i en situation som denne, da det vurderes at være rimelig tid til at finde en anden bolig. Kommunen vil kunne vælge, om de tre måneder skal løbe fra datoen for dødsfaldet eller senere – dog ikke senere end 6 måneder efter datoen for dødsfaldet.

Bestemmelsen vil gælde for personer, der flytter ind i en bolig i et § 108-botilbud for to personer, efter lovændringen træder i kraft. Kommunen skal hjælpe den pågældende person efter de eksisterende forpligtelser til hjælp og vejledning af borgerne.

I disse situationer gælder kommunens generelle vejledningspligt efter forvaltningsloven og som følge af god forvaltningsskik. Desuden kan vejledningspligten efter § 5 i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område finde anvendelse. Det fremgår af lovens § 5, at kommunen skal behandle ansøgninger og spørgsmål om hjælp i forhold til alle de muligheder, der findes for at give hjælp efter den sociale lovgivning, herunder også rådgivning og vejledning. Kommunalbestyrelsen skal desuden være opmærksom på, om der kan søges om hjælp hos en anden myndighed eller efter anden lovgivning. Det kan f.eks. være at vejlede om mulighederne for at søge økonomisk tilskud til enkeltudgifter til f.eks. flyttehjælp, hjælp til stigende huslejudgifter m.v.

I tilfælde, hvor den efterlevende selv måtte have behov for hjælp og støtte efter serviceloven, har kommunen pligt til at hjælpe, jf. serviceloven § 2.

Økonomiske konsekvenser

Initiativet motiveres først og fremmest af ønsket om at give kommunerne øget fleksibilitet og prioriteringsrum ift. anvendelsen af botilbudspladser, jf. nedenfor. Initiativet skønnes ikke at medføre en besparelse af betydning, idet den pågældende beboer i udgangspunktet skal afholde udgifterne til betaling for boligen, kost, rengøring, vask mv. Kommunerne kan dog spare et eventuelt beløb til nedsættelse af beboerens husleje i botilbuddet som følge af lav indkomst, ligesom der modgående vil skulle modregnes udgifter til boligsikring. Disse to effekter vurderes nogenlunde at udligne hinanden. Derudover gør den meget lille målgruppe, at de økonomiske konsekvenser vurderes at være meget begrænsede.

Konsekvenser for kommunernes styrbarhed og prioriteringsrum

Initiativet vil medføre en bedre kapacitetsudnyttelse for kommunerne ved at indføre en styringsmulighed i konkrete situationer med en ægtefælle, en samlever eller en registreret partner til en afdød borger på et botilbud. Det vil alt andet lige give bedre muligheder for at visitere borgere med behov for sociale indsatser til botilbud, der er målrettet til deres behov. Den bedre kapacitetsudnyttelse beror på, at boliger målrettet borgere med behov for sociale indsatser, der leveres på tilbuddet, ikke optages af borgere, der ikke har behov for disse indsatser. Initiativet vurderes således at bidrage til bedre styringsmuligheder for kommunerne.

Videre proces

Aftalepartierne er enige om, at initiativet udmøntes i et lovforslag, som sendes i høring ultimo januar 2025 med henblik på fremsættelse i april 2025.

Dato
21-01-2025

Aftale om en ny model for kompensationsydelsen (tidligere merudgiftsydelsen)

Regeringen (SVM) og Socialistisk Folkeparti, Liberal Alliance, Det konservative Folkeparti samt Radikale Venstre er enige om udmøntningen af en forenkling af merudgiftsydelsen.

I overensstemmelse med initiativbeskrivelsen (bilag 1) er partierne enige om følgende:

Ydelsen skal være mere enkel og gennemsigtig og skabe større forudsigelighed om hjælpen for borgerne, så dialogen mellem borger og kommune forbedres samt reducere kommunernes udgifter til administration markant.

Der indføres ét fast ydelsestrin for alle i målgruppen med kompensationsberettigende udgifter over en minimumsgrænse på 555 kr. pr. mdr. (gruppe I). Borgerne skal alene sandsynliggøre, at de har kompensationsberettigende udgifter over minimumsgrænsen, hvor der i dag sker yderligere sandsynliggørelse - særligt på børneområdet - for at indplacere på rette trin. Sagerne skal ligesom i dag alene revurderes, hvis borgeren anmoder om det, eller hvis der i øvrigt sker ændringer i fx borgerens livssituation, som kan medføre ændret hjælp.

Der gives dog mulighed for at kompensere de konkrete høje kompensationsberettigende udgifter for borgere, som kan dokumentere særligt høje kompensationsberettigende udgifter over 2.000 kr. pr. mdr. (gruppe II). Dette har til formål at modvirke væsentlig underkompensation af borgere med større kompensationsberettigende udgifter. Derfor er gruppe II afgrænset til en udtømmende positivliste med kompensationsberettigende udgifter, der erfaringsmæssigt har væsentlig karakter. Det aftales, at den endelige positivliste udformes med inddragelse af parterne på området og partierne bag nærværende aftale. Partierne skal efter inddragelse nå til enighed om den endelige liste. Herefter drøfter partierne med Sammen om Handicap, om der kan udarbejdes vejledende gennemsnitsudgifter for gængse udgiftstyper.

Derudover indføres der som en del af gruppe II en "kattelem", der giver mulighed for at søge om kompensation for andre udgiftstyper, såfremt udgiften for den enkelte udgiftstype overstiger en grænse på 1.250 kr. pr. md.

Ydelsen omdøbes kompensationsydelsen, og børne- og voksenydelsen harmoniseres.

Initiativ om forenkling af merudgiftsydelsen indgår i *Rammeaftale om en langsigtet og bæredygtig udvikling af handicapområdet* af 2. maj 2024 mellem regeringen (SVM), Liberal Alliance, Det Konservative Folkeparti og Radikale Venstre.

Omlægningen af voksenmerudgiftsydelsen er omfattet af forliget bag førtidspensions- og fleksjobreformen (regeringen, Det Konservative Folkeparti, Liberal Alliance, Radikale Venstre og Socialistisk Folkeparti).

Lovgivning m.v.

Partierne er enige om, at initiativbeskrivelsen udmøntes i et lovforslag, som sendes i høring ultimo januar 2025 med henblik på fremsættelse i april 2025. Kommunerne vil i lovforslaget få en overgangsperiode på to år til at omberegne eksisterende bevillinger.

Partierne er desuden enige om at gøre status på omlægningen to og fire år efter lovændringens ikrafttrædelse (den 1. juli 2025), herunder ift. antal modtagere og samlede udbetalinger. Der sættes efter lovens ikrafttræden et arbejde i gang i regi af Sammen om Handicap ift. udvikling af udgiftsneutrale modeller for smidig overgang mellem gruppe I og gruppe II og enkeltstående ydelser.